

Szczęśny Potocki Chorąży W. K., otrzymał od króla pod d. 19 kwiet. 1780 r. przywilej na dwutygodniowy jarmark, poczynając się mający w wigilią ś. Anny podług kal. łaciń. Nadzwyczajny wylew Dniestru 1784 r. wielkie zrzucił szkody; podupadli kupcy zagraniczni, opuszczając zaczęli swe siedziby, sprzedając je starozakonnym, w coraz większej osiadającym liczbie.—Nader wyniosłe od północy osłaniające góry, sprawiają: iż w mieście o 10 dni wcześniejsza jest wegetacya niż w okolicy; sady obfitują w wyborne owoce, a całe góry obsadzone są winnymi latoroślami. Mieszkańcy trudnią się wyprawą skór safianowych, robieniem jedwabiu, sprzedają win, bakalię i różnych towarów, mianowicie wschodnich.

Jaruga nad Dniestrem. *Miejscowość ta znaną jest w XVII wieku; w roku bowiem 1617 Skinder basza na czele 20,000 Turków, 70,000 tatarów i 14,000 mołdawianów stoi naprzeciwko Jarugi, gotując się do uderzenia na hetmana Żółkiewskiego, z 20,000 wojska będącego. Nie przyszło do starcia, nawiązano rokowania, które prowadzą w Jarudze Żółkiewski i Ali-aga. Na mocy tych układów Polska zrzeka się między innymi, praw do Mołdawii i Wołoszczyzny.* (*) Majętność ta Potockich, przez zamianę, składać poczęła królewską, na mocy uchwały sejmu 1768 r., która opiewa: „mając wzgląd na zasługi antecessorów, jakoteż i samego Teodora Potockiego Ssty smotryckiego, zamiany dóbr miasta Jarugi z attynencyami, za dobra król. Smotrycz pozwalamy i kommisarzów naznaczamy; a gdy odmiana nastąpi, Starostę w possessyi vita sua durante przy dobrach dziedzicznych w nasze król. zamienionych, byle z nich płacił należącą kwartę, zostawujemy.“ Uboga ta miejscina, podług taryji 1776 r., składała się z 63 domów. Z lustracyi 1789 r. okazuje się: iż do Sstwa jarudzkiego należały wsi: Sobotowka, Iwonowka, Dorosowka, Pietraszowka, Michałowka, Flemenda czyli Teodorowka i Biała nad Dniestrem, przy ujściu Mu-

rachwy, która oddziela Wtwo podolskie od bractawski; dzierzawca Teodor Potocki Ssta olsztyński, rotmistrz kaw. nar., pułk. artyl. kor., miał dochodu zł. 34,123, gr. 15. O Jarudze zaś piszą rewizorowie: w rynku domów żydowskich 9, zatylnych 5; poddany poczwórny 1, potrójny 1, parowych 32, pojedynków 6, wszystkie do roku dni powinnych po 7, do obrabiania winogrodu po 2, szarwarków po 12 odrabiają; 32 pieszych robią po dni 21 do roku. Czynsze: od poddanego poczwórnego zł. 36, potrójnego 27, parowego 18, pojedynka 9, pieszego 7; czynsz od żydów zł. 100, rabinostwo rocznie 150, i t. d.; ogólna intrata z miasta wynosi zł. 4853, gr. 8.—Gdy 20 maja 1790 r. zapadło na sejmie prawo, uchylające wszelkie zamiany dóbr król., poleciła kommissya skarbowa 1791 r., ażeby Jaruga, jako do natury dóbr dziedzicznych przywrócona, z manualu kwarcianego wyjęta została. Takim sposobem, wzmiankowany Teodor Potocki, naówczas Wda bełzki, znowu stał się właścicielem Jarugi z przyległościami.

Inne miasteczka z wyrażeniem właścicieli około 1780 r. Pików nad Sniwodą, Ant. Lubomirskiego kaszt. krak.; za rządów zaś Zym. Aug., majątność sławnego wojownika: Filona Kmity Czarnobyłskiego.—Snitówka nad Wołkiem, Szym. Bykowskiego. — Wońkowce nad Kalusem, z koś. Franciszkanów (conventus Vencoviensis) Humieckich. Zamiechów nad Zamiechowką, Starzyńskich.—Snitków nad Krajcem, Domin. Dzierżka.—Ozarzyńce nad Niemiją, Kata. Kossakowskiej kaszt. kamieński. — Łuczyniec nad Niemiją, Rzewuskiej Wojew. podolskiej.—Jaryszów nad Ladawą, Dzieduszyckich.—Czerniejowce przy ujściu Meraszki do Morachwy, Józefa Sosnowskiego hetm. P. L.

(*) Słown. Geogr.

Lińce pierwotnie Ilińce, nad Sobem. Majętność ta, wraz z 17 wsiami, należała 1775 r. do ks. Sanguszków; znajdowało się wtedy 202 domów w mieście, a 107 na przedmieściu. Wracając Stan. August z Kaniowa, przybył tu 15 maja 1787 r. „Przed Lińcami, dziedzie miejscą ks. Hieronim Sanguszkowski Wda wołyński, z gener. Malczewskim i wielu oficerami spotkał N. Pana, który zaprosiwszy z sobą do stołu xiążąt Jmciów, tudzież Pruszyńską Podczaszanę kijowską i Kordyszową Pisarzową ziemską braci, jadł obiad, czasu którego muzyka na dętych instrumentach grała. Reszta dnia na spacerze zakończyła się. Nazajutrz wyjechał król około godziny osmej.“ (*)

Lipowiec nad Sobem. Stan. Lanckoroński Wda braci, zachodząc 1651 r. drogą Kozakom, pokonany od przemagającą liczbą na błoniach tutejszych, zostawić musiał na łup wozy i sprzęt obozowy. Spółczesny Cellařyusz pisze: iż miasto po łacinie Lipovecia zwane, podwójnemi wałami i przekopami obwarowane było. Zdobywszy je na Kozakach 1653 r. Stefan Czarniecki Oboźny K., dozwolił żołnierzom rabunku.—Podług taryfy 1775 r., miasto liczące 126, a przedmieście 125 domów, należało do Poławińskich i Strutyńskich.

Janów przy ujściu Sniwody do Bohu. Dawna ta majątność Choloniewskich, miała 1775 r. podymne opłacających domów 135, na przedmieściu zaś 146. Stan. August wracając z Kamieńca, zjechał tu 20 listopada 1781 r. Choloniewski Ssta kołomyjski, przy odgłosie dział i stojącej pod bronią nadwornej swojej milicyi, przyjmował króla, który przemocowawszy, w dalszą udał się podróż. — Ozdobą miejsca, jest murosany koś. Bernardynów i basztami opatrzony zamek; zamieszkiwał go 1790 r. Rafał Myszka Choloniewski Ssta dubieniecki.

Pików nad Sniwodą. Należał do ordynacyi ostrog-

skiej, której dobra rozdaruwując 1753 r. ostatni ordynat Janusz Alex. ks. Sanguszkowski Marsz. N. L., nadał Pików ze 33 wsiami Ant. Lubomirskiemu Wdzie lubels., pod obowiązkiem dostarczania 20 konnych ludzi na potrzeby Rplitéj.—Taryfa 1775 r. podaje obowiązanych do opłaty podymnego 52, a na przedmieściu 95 domów, znaczniejsza bowiem część miasta za rzeką, leży w Wtwie podolskim, pow. latyczowskim. Calego Pikowa właścicielem, był 1780 r. Ant. Lubomirski kaszt. krak.; miasto opasane wałami, miało wtedy zamek strzeżony przez nadworną milicyą, a przechodzący główny na Ukrainę gościniec, znaczne mieszkańcom przynosił korzyści.

Miedziaków nad Zharem, uchodzącym do Bohu. Miasteczko to, do Sstwa wiunickiego należące, zwalo się pierwotnie Kolumnów, od herbu założyciela swego około 1757 r. Ssty Czosnowskiego. Podług inwentarza 1762 r. znajdowało się gospodarzów chrześcian 22 i 33 żydów; we dwa lata zaś potem sporządzony inwentarz, mówi: iż pierwszych jest 45, drugich 17, i że z arędy znaczny pokazał się deces, dla zubożenia poddaństwa. Lustracya 1789 r. takowe zawiera szczegóły: „Miedziaków dawniej Kolumnów nad Zharem; ma 2 rozległe stawy, na niższym są 3 młyny; w rynku domów żydowskich 11, z tych 3 zajezdne, zatylnych 4 pustych. Miasteczko razy dwa będąc pogorzałe, tudzież przez upadłą fabrykę rudnią, mocno w intracie jest ponizone. Na drugiej stronie grobli, leży wieś Miedziaków; ma dwór duży cum omni commoditate obudowany, słomą kryty i 96 chałup ohłopskich.“

Lityn nad Zharem. Właściciel téj majątności z przyległościami Filon Kmita, uczynił z Zygmuntem Augustem zamianę na inne dobra, o czém świadczy przywilej król. pod d. 29 marca 1566 r. w Bielsku dany: „Gdy około szerokości gruntów owych imion, o ludziach i pożytkach z nich przychodzących, od dworzana naszego Bazylego Maćkiewicza do nas i do skarbu naszego, wiadomość pewna jest przyniesiona, my mając łaskawy wzgląd; na wierne, poczcziwe i pil-

(*) Naruszewicz.